

En hidtil uset brug af hastebehandlinger under Mette Frederiksen-regeringen

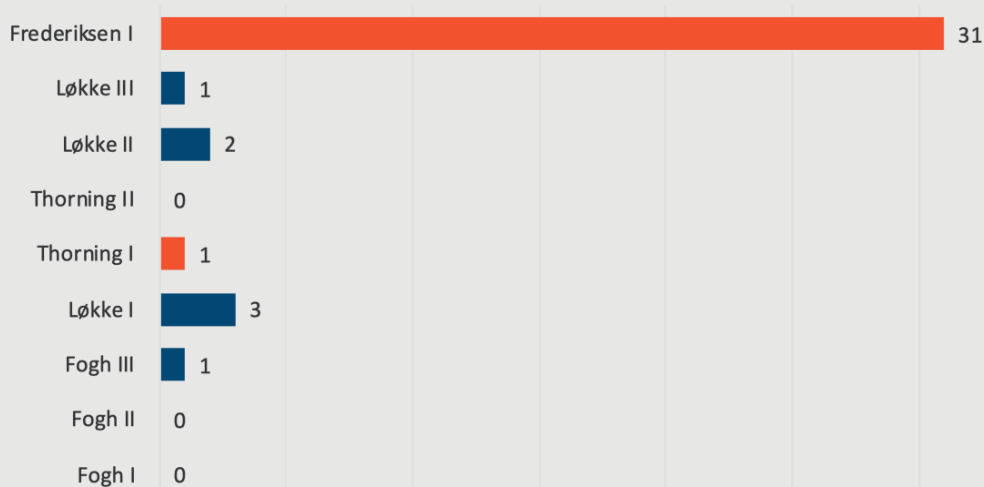
Af Jonas Herby (T: 2728 2748, M: herby@cepos.dk)

10-01-2023

Folketinget gav i hidtil uset omfang Mette Frederiksen I-regeringen mulighed for at hastebehandle lovforslag i Folketinget. De hastebehandlede lovforslag er langt fra kun relateret til akutte kriser, såsom COVID-19-pandemien og krigen i Ukraine.

- Alene i de første ni måneder af 2022 før valgudskrivelsen hastebehandlede Folketinget 17 lovforslag, som ikke var relateret til COVID-19. Til sammenligning blev der i alt hastebehandlet 22 lovforslag i løbet af *hele* Lars Løkke Rasmussens seneste fireårige periode som statsminister.
- I alt syv lovforslag i 2022 havde meget kort behandlingstid (mindre end én uge). Ingen var relateret til COVID-19. Ingen af foregående otte regeringer har behandlet så mange lovforslag så hurtigt i *hele* deres regeringstid.
- Allerede i oktober 2019 – længe før COVID-19 – behandlede folketinget ”L 38 Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven” på blot tre dage. Så kort behandlingstid har kun været anvendt fem gange under de otte foregående regeringer.
- 29. september 2022 blev alle historiske normer brudt da Folketinget vedtog tre lovforslag, herunder to nye love og fire lovændringer, som var fremsat dagen før. Det er første gang i den tid, vi har data for, at så mange lovforslag er vedtaget på én dag.
- Regeringen har et særligt ansvar for at sikre, at man kun i yderste nødstilfælde hastebehandler lovene. Men da det kræver accept fra tre fjerdele af Folketinget at hastebehandlet et lovforslag, bærer både støttepartier og oppositionen et stort medansvar.
- Det er af allerhøjeste vigtighed, at det nye Folketing sætter tempoet ned, så lovgivningsprocessen bliver ansvarlig med sunde hørings- og lovgivningsprocesser.

Antal lovforslag med meget kort behandlingstid (indenfor én uge) opdelt på regeringer

Indhold

Indhold.....	2
1 Lovgivningsprocessen skal sikre tid til eftertanke.....	3
2 Antallet af hastebehandlinger var på et hidtil uset niveau under seneste folketingssamling	4
3 COVID-19-pandemien kan ikke bruges som undskyldning for de mange hastebehandlinger	6
3.1 56 hastelove indført efter første bølge – 24 når der korrigeres for COVID-19-pandemien og krigen i Ukraine	6
3.2 Adskillige hastelove var ikke relateret til COVID-19 eller krigen i Ukraine.....	12
4 Mette Frederiksen II-regeringen (SVM) fortsætter ad samme spor	17
5 Konklusion	18
6 Bilag	19
7 Referencer	20

1 Lovgivningsprocessen skal sikre tid til eftertanke

En god lovgivningsproces indebærer en grundig høringsproces, hvor interessenter og eksperter har mulighed for at komme med bemærkninger til det fremlagte lovudkast, samt en grundig lovbehandling i Folketinget, så MF'erne kan sætte sig ordentligt ind i loven, inden der bliver stemt om lovens indhold.

De seneste år har høringsprocessen været under pres. Mette Frederiksen-regeringen (S) har mere end fordoblet brugen af meget korte høringsfrister (fem eller færre dage) i forhold til Lars Løkke Rasmussen-regeringerne (V og VLAK). Stigningen i brugen af meget korte høringsfrister kan ikke forklares med COVID-19 og krigen i Ukraine. Under Lars Løkke Rasmussen-regeringerne (V og VLAK) havde 4,5 procent af alle lovforslag, svarende til hvert 22. lovforslag, meget korte høringsfrister på fem eller færre arbejdsdage. Under Mette Frederiksen-regeringen (S) er andelen steget til 9,5 procent svarende til ca. hvert 11. lovforslag (se Herby (2022)).

I nærværende notat ser vi på lovgivningsprocessen i Folketinget, som typisk ligger efter høringsprocessen.

Et lovforslag skal ifølge Grundloven behandles tre gange i Folketinget, inden det kan vedtages. Arbejdet med lovforslagene i Folketinget skal bidrage til at sikre grundighed i lovgivningsarbejdet.

Folketinget har selv vedtaget en minimumsbehandlingstid for lovforslag på 30 dage. Fristen er sat for at sikre tid til en grundig behandling under arbejdet med lovforslagene, *"så lovene ikke er båret af en pludselig oppisket stemning"*.¹

Hastebehandling af et lovforslag kan dog ske i særlige tilfælde, hvis Folketinget giver dispensation fra de forskellige tidsfrister. Det kan der f.eks. være brug for ved kriser, der kræver, at politikerne lovgiver om dem her og nu. Mindst trefjerdedele af de stemmende medlemmer skal tilslutte sig dispensation fra tidsfristerne. Der skal altså et ganske stort flertal til at tillade en hastebehandling.

Det er regeringen, der anmoder om at få et lovforslag hastebehandlet. Og derfor har regeringen også et særligt ansvar for at sikre, at man *"kun i yderste nødstilfælde hastebehandler lovene"*.² Men det er vigtigt at påpege, at oppositionen kan blokere for hastebehandlingerne, hvis den ønsker det. Ansvar for hastebehandlinger bæres derfor ikke udelukkende af regeringen, men af hele folketinget.

¹ Citatet er fra Folketingets hjemmeside: <https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget/lovgivningsprocessen-i-folketinget>

² Citatet er fra Folketingets hjemmeside: <https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget/lovgivningsprocessen-i-folketinget>

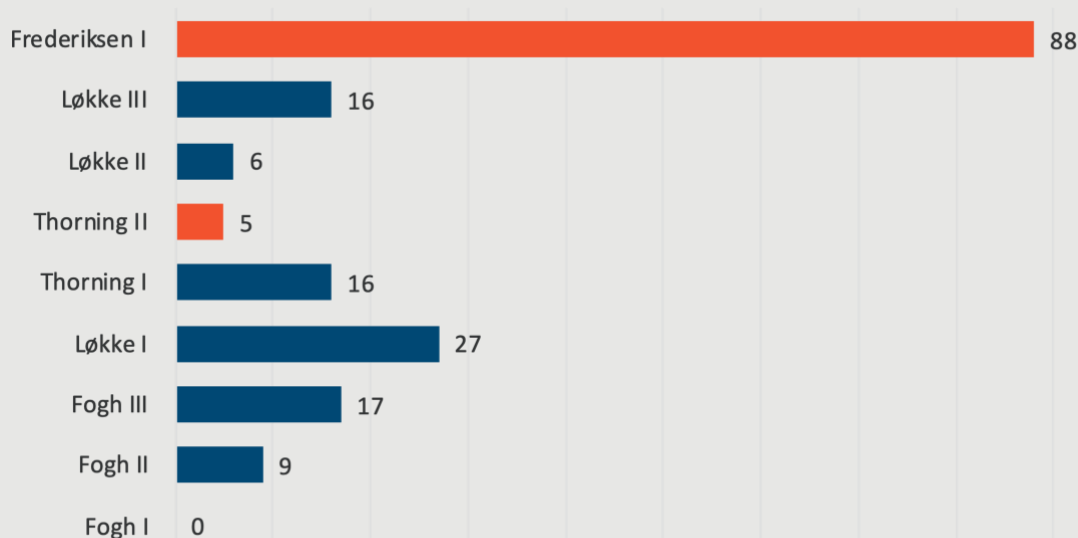
2 Antallet af hastebehandlinger var på et hidtil uset niveau under seneste folketingsamling

Syv gange så mange hastebehandlede lovforslag under Regeringen Frederiksen I sammenlignet med tidligere regeringer

Figur 1 viser antallet af hastebehandlede lovforslag for de ni regeringer, der er data for. I alt er 184 lovforslag i perioden blevet hastebehandlet. Ser man på de otte regeringer, der gik forud for Frederiksen I, har de i gennemsnit hastebehandlet 12 lovforslag, mens hele 88 lovforslagene fremsat af Regeringen Frederiksen I blev hastebehandlet.

Dermed er antallet af hastebehandlede lovforslag under Regeringen Frederiksen I syv gange så højt som for gennemsnittet af tidligere regeringer.

Figur 1
Antal hastebehandlede lovforslag (kortere end 30 dage)

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk

Note: Figuren viser antallet af vedtagne lovforslag. Bemærk, at der ikke er data for hele perioden med Fogh I.

31 gange flere lovforslag med meget kort behandlingstid under Regeringen Frederiksen I sammenlignet med tidligere regeringer

Som nævnt tidligere, er baggrunden for at Folketinget har vedtaget en minimumsbehandlingstid for lovforslag på 30 dage, at der skal være tid til en grundig behandling under arbejdet med lovforslagene, så lovene – som det fremgår af Folketingets hjemmeside – ”ikke er båret af en pludselig oppisket stemning”.³

³ Se <https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget/lovgivningsprocessen-i-folketinget>

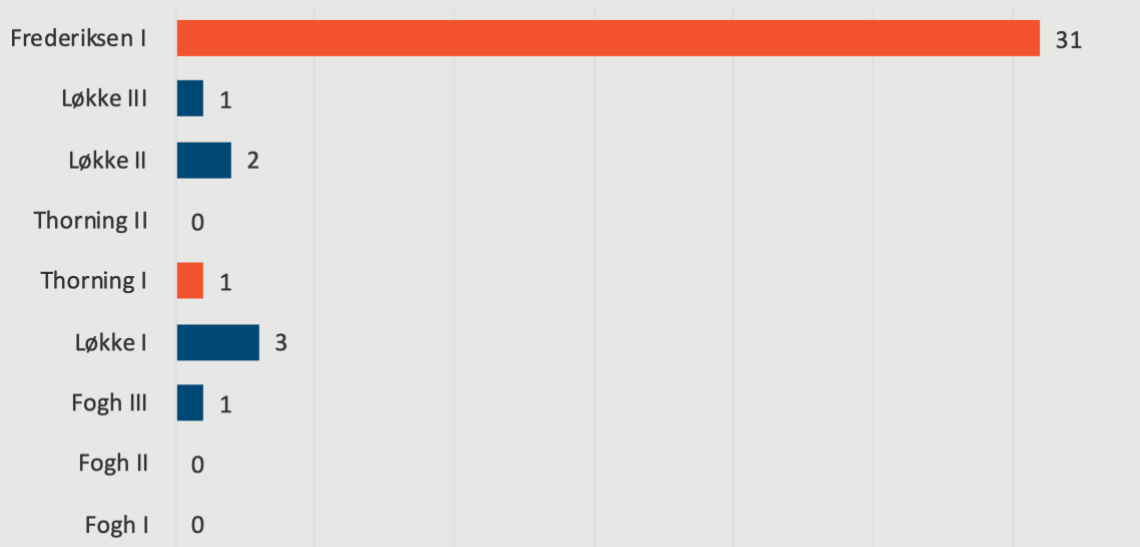
Ser vi på lovforslag, der er blevet vedtaget med meget kort behandlingstid (vi definerer her ”meget kort” som indenfor én uge), er forskellen mellem Regeringen Frederiksen I og tidligere regeringer endnu større.

De otte regeringer før Regeringen Frederiksen I vedtog i alt otte lovforslag, som blev 3.-behandlet indenfor én uge efter fremsættelsen, svarende til ét lovforslag i gennemsnit pr. regering. Til sammenligning har Regeringen Frederiksen I fremsat 31 lovforslag, som blev 3.-behandlet og vedtaget inden for én uge efter fremsættelsen.

Dermed var antallet af lovforslag med meget kort behandlingstid altså 31 gange højere under Regeringen Frederiksen I i forhold til gennemsnittet for tidligere regeringer.

Figur 2

Antal lovforslag med meget kort behandlingstid (indenfor én uge)

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk

Note: Figuren viser antallet af vedtagne lovforslag. Bemærk, at der ikke er data for hele perioden med Fogh I.

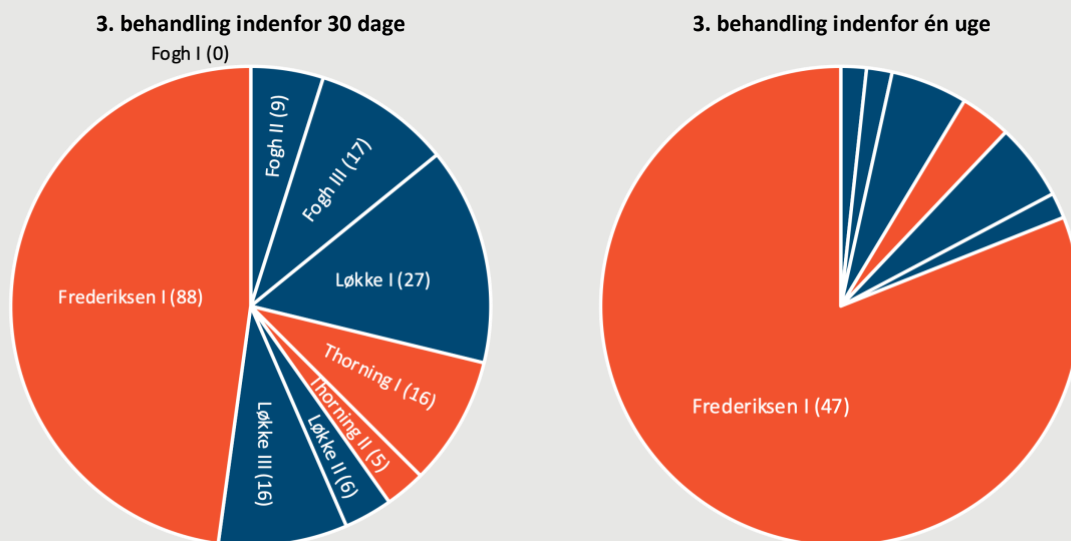
Siden 2004 er halvdelen af alle hastebehandlinger – og 5 ud af 6 meget korte behandlinger – sket under Mette Frederiksen-regeringen

Figur 3 viser – opdelt på regeringer – antallet af lovforslag der er blevet 3. behandlet indenfor henholdsvis 30 dage og én uge efter fremsættelsen. Det seneste folketting – under Regeringen Frederiksen I – har hastebehandlet 88 lovforslag svarende til 48% af alle 184 hastebehandlede lovforslag i de 18 år, der er data for, på trods af at folketinget kun har siddet i godt 3 år (svarende til 18% af de 18 år).

Ser man på lovforslag med meget kort behandlingstid, stod Regeringen Frederiksen I bag 62 af i alt 75 af disse lovforslag i perioden svarende til 81%.

Figur 3

Antal lovforslag siden 2004 med 3. behandling henholdsvis indenfor 30 dage samt 10 eller færre dage efter fremsættelse opdelt på regeringer

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk

Note: Data omfatter perioden fra 6. oktober 2004 til 6. oktober 2022, som er den periode, der var data for på indsamlingstidspunktet. Kun vedtagne lovforslag er talt med.

3 COVID-19-pandemien kan ikke bruges som undskyldning for de mange hastebehandlinger

3.1 56 hastelove indført efter første bølge – 24 når der korrigeres for COVID-19-pandemien og krigen i Ukraine

Formålet med at have mulighed for hastebehandlinger er, at det giver Folketinget mulighed for at reagere, hvis der opstår kriser, som er så akutte, at der er behov for at lovgive med kort varsel, hvor der ikke er tid til den almindelige lovgivningsproces. COVID-19-pandemien og nedlukningerne kan være et eksempel på sådan en krise.⁴ Man kan således argumentere for, at det ikke var et demokratisk problem, da man ændrede epidemiloven "over night" d. 12. marts 2020, og senere ved en hasterevision med fremsættelse den 26. marts 2020 og vedtagelse den 31. marts 2020.

Man bør dog være uhyre varsom med at bruge COVID-19-krisen som en generel undskyldning for at kortslutte processerne i Folketinget.

⁴ Det bør dog bemærkes, at der ikke er empirisk belæg for at konkludere, at nedlukningerne havde nævneværdig effekt, jf. Herby et al. (2022)

For det første har Ekspertgruppen Grønnegård (2021) dokumenteret, hvordan den forcerede behandling af den nye epidemilov førte til en række fejl og forkerte beslutninger.⁵ Ekspertgruppen Grønnegård (2021) skriver fx bl.a., at loven *"kun i meget begrænset omfang indeholder retssikkerhedsgarantier, sammenlignet med hvad der er almindeligt"*, samt at loven ikke indeholdte nem klageadgang, hvilket ellers anses for at være *"en væsentlig retsgaranti til sikring af, at borgerne får den ret, der tilkommer dem"*. Ekspertgruppen Grønnegård (2021) beskriver ligeledes, hvordan den forcerede proces bidrog til, at *"ordførerne ikke blev orienteret specifikt om SSTs »høringssvar« under lovbehandlingen"*.

For det andet kunne den hastebehandlede epidemilov have haft en kort udløbsdato (fx efter to måneder), hvorefter den blev erstattet af en ny epidemilov, som gennemgik de normale lovgivningsprocesser med fire ugers høringsfrist og 30 dages lovbehandling i Folketinget. Denne proces ville sikre, at Folketinget kunne overholde de normale demokratiske processer. Dette skete dog ikke.

For det tredje er det kun de første love, når krisen rammer, der kan begrundes med en pludseligt opstået krise. Men som figur 4 viser, blev der gennemført adskillige hastebehandlinger selv langt inde i pandemien. 56 lovforslag er blevet hastebehandlet efter 1. juli 2020, og altså længe efter første bølge var overstået. Forsøger man at korrigere for lovforslag relateret til COVID-19 (og Ukraine)⁶ blev 24 lovforslag hastebehandlet efter første bølge var overstået. Der er således noget, der kan tyde på, at regeringen og folketinget var blevet "fartblinde" og brugte hastelovgivning i flæng, selvom det akutte behov for hastelovgivning var forsvundet.

For det fjerde bør man være opmærksom på, at det med formand for Advokatrådet, Martin Lavesens ord, *"især [er] i krisetider, at vi skal huske vores rettigheder, fordi det er de principper, som gør os til den retsstat, vi er"*⁷. Danmark havde således allerede en epidemilov, hvor epidemihåndteringen var baseret på regionale epidemikommissioner, der kunne anvende en række tvangsredskaber, herunder tvangs isolation, afspærring af områder og tvangsvaccination. Epidemiloven fra 2020 centraliserede beslutningerne og indeholdt nogle nye redskaber, men man stod ikke på bar bund ift. at håndtere en smitsom sygdom.

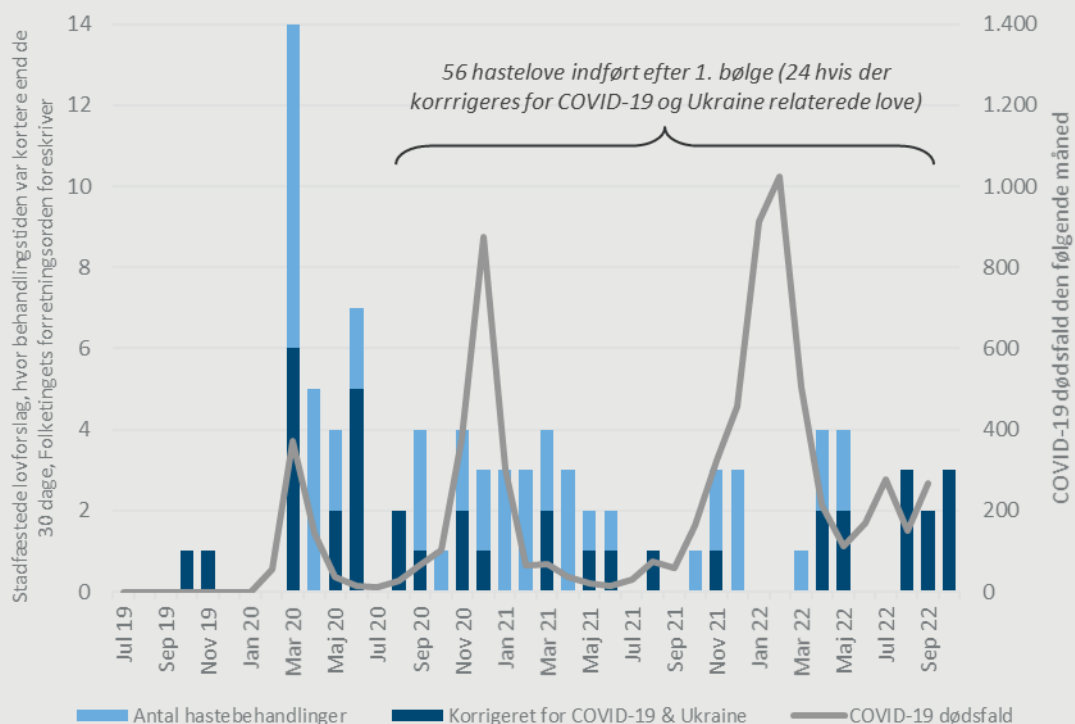
⁵ Med forkerte beslutninger menes beslutninger, som havde været anderledes, hvis der havde været tid en grundig lovbehandlingsproces.

⁶ Korrektionen er foretaget ved at fjerne alle lovforslag, hvor "COVID", "corona", "Ukraine" eller "Rusland" er nævnt i titel eller undertitel. Fx er "L98 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfremme – Etablering af en whistleblowerordning for de erhvervsrettede covid-19-kompensationsordninger, som administreres af Erhvervsstyrelsen, og indførelse af særlig tavshedspligt" fjernet. Loven blev fremsat 26. maj 2020 og blev 3. behandlet ni dage senere d. 4. juni 2020.

⁷ Kronik i Politiken d. 28. november 2022, <https://politiken.dk/debat/kroniken/art9084483/Politikerne-b%C3%B8r-skrue-op-for-retssikkerheden>

Figur 4

Antallet af hastebehandlinger var højest i starten af COVID-19-pandemien, men fortsatte gennem hele folketingsperioden 2019-2022

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk og COVID-19-dødsfald fra SSI's datafiler

Note: I bilaget findes samme figur opgjort for meget korte behandlingstider (indenfor én uge), se figur 7.

Masser af COVID-19-relaterede love blev hastebehandlet langt inde i pandemien

Bl.a. blev lov "L 94 Forslag til lov om arbejdsgiveres adgang til at pålægge lønmodtagere forevisning af coronapas, test for covid-19 m.v." fremsat d. 18. november 2021 – halvandet år inde i pandemien – og 3. behandlet allerede d. 25. november 2021 – kun 7 dage senere. Og det vel at mærke efter en høringsperiode på under ét døgn forud for fremsættelsen, jf. boks 1.

Boks 1

Lov om arbejdsgiveres adgang til at pålægge lønmodtagere forevisning af coronapas, test for covid-19 m.v.

Loven udmøntede en trepartsaftale mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter (DA og FH) om arbejdsgiveres mulighed for at pålægge ansatte at forevise coronapas, så længe covid-19 kategoriseres som en samfundskritisk sygdom. Desuden genindførte loven de regler, der gav arbejdsgivere adgang til at pålægge ansatte at blive testet for covid-19 og at blive oplyst om testens resultat.

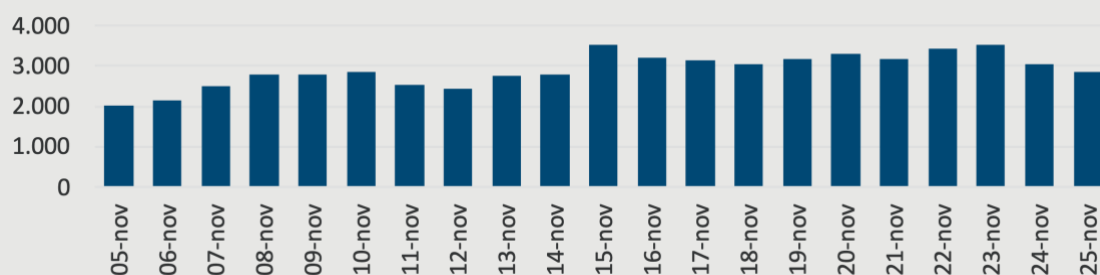
Loven blev sendt i høring 17. november kl. 12:29 med svarfrist dagen efter kl. 12:00, og endelig vedtaget d. 25. november 2021 – kun otte dage efter den var sendt i høring, jf. nedenstående tidsplan.

Tidsplan

Fase	Periode
Trepartsaftale	12. november 2021
Høring	17. november 2021 kl. 12:29 til 18. november 2021 kl. 12:00
Fremsættelse	18. november 2021
1. behandling	23. november 2021
Frist for spørgsmål	23. november 2021
Politisk drøftelse	24. november 2021
Frist for politiske bemærkninger	24. november 2021
Frist for ændringsforslag	24. november 2021
Betænkning afgivet	24. november 2021
2. behandling	25. november 2021
3. behandling	25. november 2021
Ikrafttrædelse	26. november 2021 kl. 00:01

Lovforslaget blev behandlet på et tidspunkt, hvor de daglige smittetal igennem en længere periode havde ligget stabilt (jf. nedenstående figur), hvorfor det er svært at argumentere for et særligt presserende behov for den forhastede proces. Særligt med hensyn til, at lovforslaget næppe kunne forventes at have større indvirkning på smittespredningen.

Testkorrigerede smittetal tre uger op til lovens vedtagelse

Kilde: https://www.ft.dk/samling/2021/lovforslag/l94/2021/l94_fremsaettelsestale.htm,
<https://www.ft.dk/samling/2021/lovforslag/l94/tidsplan.htm>,
https://www.ft.dk/samling/2021/lovforslag/l94/2021/l94_som_fremsat.htm og
<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/65792> samt SSI's datafiler

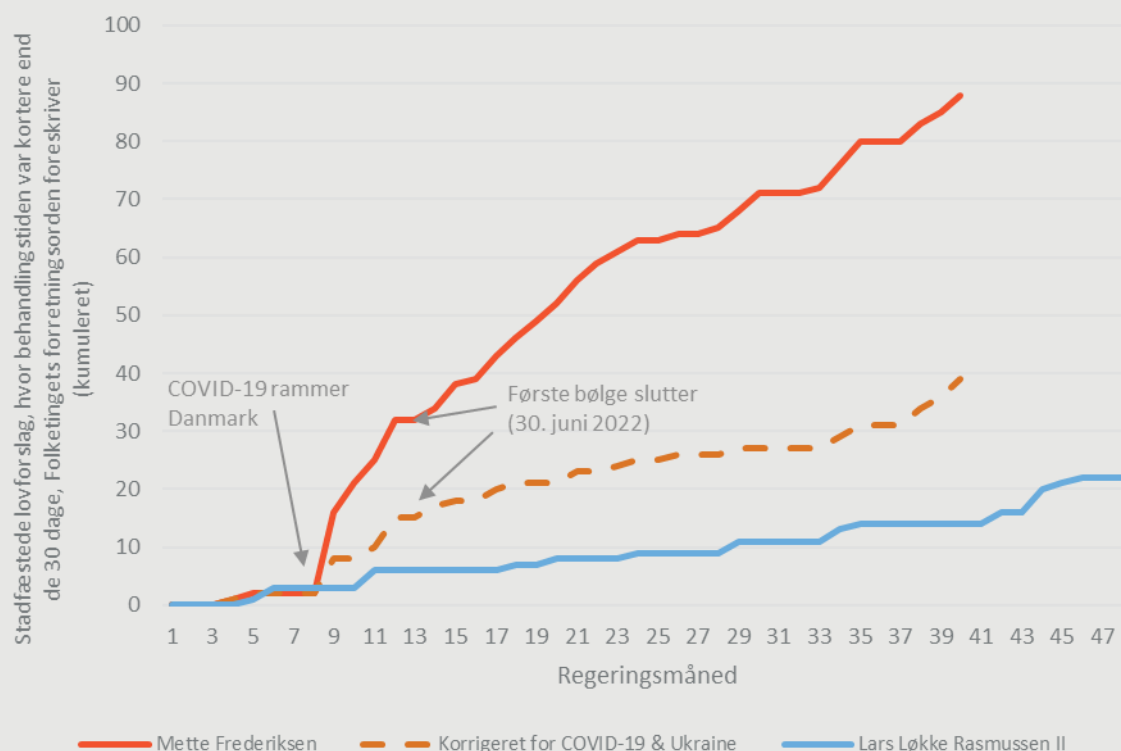
I alt blev der fremsat og vedtaget 24 lovforslag relateret til COVID-19 efter 1. bølge var overstået (30. juni 2020), hvor behandlingstiden på 30 dage ikke blev overholdt.

Den udbredte brug af hastelove ses også i figur 5, hvor udviklingen i det samlede (kumulerede) antal hastelove i løbet af tiden med Mette Frederiksen som statsminister sammenlignet med seneste periode med Lars Løkke Rasmussen som statsminister.

Figuren viser, at der under Mette Frederiksen var et stort spring i antallet af hastelove da COVID-19-pandemien ramte Danmark. Men også at stigningen fortsatte gennem hele regeringsperioden og i langt højere grad end under Lars Løkke Rasmussens anden regeringsperiode, som er medtaget til sammenligning. Dette gælder også, selvom man forsøger at korrigere for lovforslag, der er relateret til COVID-19-pandemien eller krigen i Ukraine (se fodnote 6).

Figur 5

Udviklingen i det samlede antal hastelove i løbet af Mette Frederiksen-regeringen og Lars Løkke Rasmussen-regeringernes (V+VLAK) regeringstid

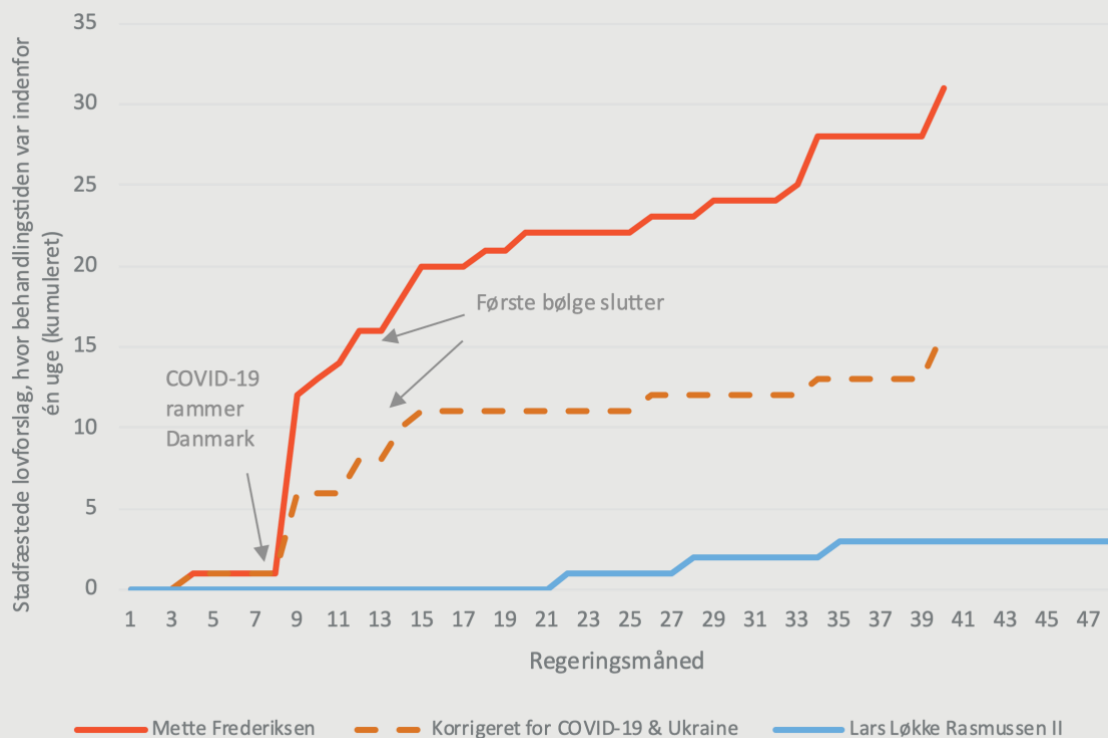

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk

Figur 6 nedenfor viser det samme som **figur 5**, men for lovforslag, der er behandlet indenfor én uge efter fremsættelse. Her er forskellen endnu mere fremtrædende.

Figur 6

Udviklingen i det samlede love behandlet indenfor én uge i løbet af Mette Frederiksen-regeringen og Lars Løkke Rasmussen-regeringernes (V+VLAK) regeringstid

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk

Unødvendigt hastværk er unødvendigt lastværk – selv under en pandemi

Selv tidligt i pandemiforløbet var der langt fra altid gode argumenter for at hastebehandle COVID-19-relaterede love. Bl.a. kritiserede Advokatrådet hastebehandlingen af "L 157 Forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19)", fordi rådet vurderede, at "at hovedparten af det omhandlede lovforslag kunne behandles med almindelige tidsfrister og bedre lov kvalitet til følge", jf. Boks 2.

Loven blev hastebehandlet og skabte senere stor debat, da den bl.a. blev anvendt mod demonstranter ved en coronademonstration i København.

Boks 2

Dobbeltstraf for coronakriminalitet

26. marts 2020 fremsatte Justitsminister Nick Hækkerup (S) "L 157 Forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19)", som bl.a. gjorde det muligt at straffen for overtrædelse af en række bestemmelser i straffeloven – primært formueforbrydelser – kunne fordobles, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Loven blev vedtaget allerede syv dage senere, d. 2. april 2020, uden på noget tidspunkt at have været sendt i høring. På trods af at lovforslaget ikke blev sendt i høring, fandt Advokatrådet d. 31. marts anledning til at afgive bemærkninger til lovforslaget. Advokatrådet skrev bl.a., at:

Ved en hastebehandling bliver organisationer og myndigheder ikke hørt i processen. Tid er afgørende for at kvalificere de forslag, der fremlægges, så fagfolk kan forholde sig til dem, og der kan blive en grundig drøftelse på baggrund af svarene. Lovforslag, der skal hastebehandles, bør derfor alene medtage de initiativer, der vurderes bydende nødvendige. [...] Det er Advokatrådets vurdering, at hovedparten af det omhandlede lovforslag kunne behandles med almindelige tidsfrister og bedre lov kvalitet til følge. [...] Advokatrådet kan tilslutte sig Dommerforeningens bemærkninger om, at domstolene allerede inden for den nuværende lovgivning utvivlsomt kan tillægge covid-19- relaterede forbrydelser skærpende omstændigheder.

Advokatrådet pegede på konkrete bestemmelser, der med fordel kunne følge den normale lovgivningsproces. Ingen af Advokatrådets bemærkninger blev taget til efterretning i den endeligt vedtagne lov.

Loven skabte senere stor debat, da den bl.a. blev anvendt mod demonstranter ved en coronademonstration i København. Bl.a. skrev Radikale Venstres daværende retsordfører, Kristian Hegaard, at "paragraffen for coronakriminalitet skulle aldrig have været der. Det er helt vanvittigt at få dobbeltstraf for coronakritik. Man skal ikke frygte dobbeltstraf for at demonstrere mod regeringen. Ikke i en retsstat". Og Formanden for Advokatrådet, Martin Lavesen, har i en kronik skrevet, at "dommene for coronarelateret kriminalitet, da de udmøntede sig i praksis, lå langt fra det, som politikerne havde forestillet sig, da de behandlede lovforslagene og skærpede straffene. Da lovgivningen ramte virkeligheden, passede den faktisk ikke til virkeligheden."

Kilde: Justitsministeriet (2020), Advokatrådet (2020) og DR (2021).

3.2 Adskillige hastelove var ikke relateret til COVID-19 eller krigen i Ukraine

Alene i 2022 blev der hastebehandlet 17 lovforslag, som ikke var relateret til COVID-19, jf. tabel 1. Det svarer til 18% af de 93 lovforslag, Folketinget vedtog i 2022, før der blev udskrevet valg. Fem af disse (markeret med grå tekst i tabellen) var relateret til krigen i Ukraine.

Til sammenligning blev der i alt hastebehandlet 22 lovforslag i løbet af hele Lars Løkke Rasmussens seneste fireårige periode som statsminister.

Tabel 1 viser også, at i alt syv lovforslag i 2022 havde meget kort behandlingstid (altså mindre end én uge). Heraf var de tre relateret til Ukraine. Ingen af de foregående regeringer har behandlet så mange lovforslag så hurtigt. Lars Løkke Rasmussen I (VK) kommer tættest på. I løbet af 2½ år gennemførte VK-regeringen i alt tre lovforslag med meget kort behandlingstid. Derudover gennemførte Anders Fogh Rasmussen III (VK), Helle Thorning-Schmidt I (SRSF), og Lars Løkke Rasmussen III (VLAK) hver ét lovforslag med meget kort behandlingstid i *hele* deres regeringsperiode, mens Lars Løkke Rasmussen II (V) gennemførte to lovforslag med meget kort behandlingstid.

Allerede i oktober 2019 – og altså før COVID-19-pandemien – behandlede folkettinget "L 38 Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven" på blot tre dage (i øvrigt efter en høringsperiode på blot én uge). En lov som formanden for Advokatrådet har beskrevet som "et ret

ekstremt indgreb".⁸ Bemærk, at så kort behandlingstid kun var anvendt fem gange under otte forskellige regeringer i de 18 år forud for Regeringen Frederiksen I. Så allerede i 2019 var der altså tale om en relativt bemærkelsesværdig hændelse.

Der har altså – under Regeringen Frederiksen I – været tale om et hidtil uset omfang i brug af meget korte behandlingstider. Og det kan på ingen måde alene bortforklares med COVID-19-pandemien.

⁸ Se <https://politiken.dk/debat/kroniken/art9084483/Politikerne-b%C3%B8r-skrue-op-for-retssikkerheden>

Tabel 1
Alene i 2022 blev der hastebehandlet 17 lovforslag, som ikke var relateret til COVID-19

Lov	Dato for fremsættelse	Dato for 3. behandling	Behandlings-tid i dage
Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet, lov om en børne- og ungeydelse, pensionsbeskatningsloven og selskabsskatteloven.	28-sep-22	29-sep-22	2
Forslag til lov om likviditetslån m.v. i forbindelse med indefrysningsordning for høje energiregninger og til energiintensive virksomheder m.v.	28-sep-22	29-sep-22	2
Forslag til lov om en indefrysningsordning for høje energiregninger.	28-sep-22	29-sep-22	2
Forslag til lov om ændring af lov om fremme af besparelser i energiforbruget og ligningsloven og om ophævelse af lov om statstilskud til dækning af udgifter til kuldioxidafgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug.	22-sep-22	29-sep-22	8
Forslag til lov om ændring af lov om leje og lov om boligforhold.	15-sep-22	22-sep-22	8
Forslag til lov om en ekstra økonomisk støtte til modtagere af ældrechecken, engangsbeløb til overførselsmodtagere, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og engangsbeløb til uddannelsessøgende, der modtager stipendium som tillæg på grund af en funktionsnedsættelse eller som enlige forsørgere.	23-aug-22	08-sep-22	17
Forslag til lov om ændring af lov om ændring af SU-loven.	23-aug-22	08-sep-22	17
Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet og ligningsloven.	23-aug-22	08-sep-22	17
Forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. og lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine.	23-maj-22	09-jun-22	18
Forslag til lov om kommunale særlige grundskoler for børn og unge, der er fordrevet fra Ukraine.	12-maj-22	19-maj-22	8
Forslag til lov om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet.	03-maj-22	10-maj-22	8
Forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet.	03-maj-22	10-maj-22	8
Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine, lov om individuel boligstøtte, lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag og integrationsloven.	25-apr-22	28-apr-22	4
Forslag til lov om ændring af SU-loven.	05-apr-22	21-apr-22	17
Forslag til lov om engangstilskud til husstande med lav indkomst og varmekilder omfattet af ekstraordinære prisstigninger i fyringssæsonen 2021-2022.	01-apr-22	07-apr-22	7
Forslag til lov om restriktioner på transaktioner med kontanter og værdipapirer i danske kroner til Rusland og Belarus.	29-mar-22	31-mar-22	3
Forslag til lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine.	14-mar-22	16-mar-22	3

Kilde: Data indsamlet fra ft.dk

Note: Tabellen viser de 17 lovforslag, der blev hastebehandlet i 2022 inden valget blev udskrevet. Lovforslag relateret til krigen i Ukraine er markeret med grå skrift.

Alle normer brudt d. 29. september 2022

29. september 2022 er en historisk dag i forhold til hastelovgivning. Denne dag vedtog Folketinget tre lovforslag, herunder to nye love og fire lovændringer, som var fremsat dagen før. Det er første gang i den tid, vi har data for, at så mange lovforslag er vedtaget på én dag.

Generelt er det yderst sjældent, at Folketinget vedtager love så hurtigt. Før Mette Frederiksens regeringstid var det reelt set kun sket to gange tidligere. Ved lærerlockouten 2013 og da man fjernede støtteordningen for solcelleanlæg i 2016. 18. juni 2009 vedtog Folketinget tre love fremsat samme dag, men her var der tale om lovforslag, som tidligere var blevet behandlet og vedtaget i Folketinget, men ved en fejl ikke var blevet stadfæstet inden for den i grundloven fastsatte frist på 30 dage efter vedtagelse i Folketinget, jf. **tabel 2**.

Under Mette Frederiksens regering skete det i alt syv gange, at Folketinget vedtog en lov indenfor en dag efter fremsættelsen. For én af disse love, L61, var der tale om en forlængelse af en lov, som allerede var forlænget én gang tidligere, hvorfor der i høj grad var tale om proces. Desuden var der den meget omtalte epidemilov, og indgrebet i sygeplejerskestrejken, der mindede om indgrebet i lærerlockouten i 2013.

Fire love under Mette Frederiksens regeringstid fremstår som særligt problematiske. "L 190 Forslag til lov om ændring af lov om sygedagpenge" blev vedtaget 19. maj 2020 i forbindelse med COVID-19, men på et tidspunkt, hvor smittetallet i Danmark var meget, meget lavt, hvilket stiller spørgsmål ved, om hastværket kan forsvares.⁹

Og så var der de tre love, som blev fremsat 28. september og vedtaget d. 29. september. Lovene ville sikre borgerne, at de kunne låne til deres elregning. Der kan med rette stilles spørgsmål ved, om de stigende energipriser kan begrunde en så forhastet lovbehandling. For det første har borgerne i høj grad selv mulighed for at påvirke deres elregning, ved at ændre på deres forbrug. For det andet findes der i forvejen lånemuligheder i banker mv., hvis en borger har midlertidigt behov for at låne til sit forbrug, ligesom borgerne har mulighed for at reducere sit forbrug på andre poster. For det tredje er det en længere proces for energiselskaberne at afbryde strømmen til en kunde, hvorfor der ikke var tale om et umiddelbart og nært forestående problem. Og endelig vil selv en relativt stor stigning i elprisen hen over vinteren kun have en mindre indflydelse på den enkeltes samlede økonomi set over en længere periode. Dette er ikke for på nogen måde at negligere den enkeltes problem ved stigende elpriser, men disse problemer skal stilles i forhold til borgernes retssikkerhed.

Hastværket har efterfølgende vist sig at være unødvendigt idet meget få har anvendt ordningen¹⁰, men forventes stadig at medføre betydelige omkostninger for samfundet.¹¹

⁹ Det tager 3-4 uger fra en person bliver smittet og til personen dør. 3-4 uger efter fremsættelsen døde der ca. én person om dagen i Danmark med COVID-19.

¹⁰ Se <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2022-12-20-02-procent-af-de-forventede-har-soegt-vinterhaelp>

¹¹ Af lovforslaget fremgår det bl.a., at indefrysingsordningerne medfører udgifter til administration i Erhvervsstyrelsen på 32,9 mio. kr. i 2022 og 10,0 mio. kr. til tilskud til varmeselskaber til udvikling af it-systemer. Herudover forventes der en række omkostninger i de følgende år, som dog i et vist omfang må forventes at afhænge af hvor mange der benytter ordningen, se https://www.ft.dk/ripdf/samling/20211/lovforslag/l213/20211_l213_som_fremsat.pdf.

Tabel 2
Overblik over alle love siden 6. oktober 2004, der er vedtaget indenfor én dag fra fremsættelse

Lovnr.	Titel	Fremsættelses- dato	Note
L 214	Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet, lov om en børne- og ungeydelse, pensionsbeskatningsloven og selskabsskatteloven.	28-09-22	Samlelov der ændrer i fire eksisterende love
L 213	Forslag til lov om likviditetslån m.v. i forbindelse med indefrysningsordning for høje energiregninger og til energiintensive virksomheder m.v.	28-09-22	Ny lov.
L 212	Forslag til lov om en indefrysningsordning for høje energiregninger.	28-09-22	Ny lov.
L 61	Forslag til lov om ændring af lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet og folkehøjskoleområdet og for den frie folkeoplysende virksomhed til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19.	10-11-21	Forlængelse af lov der var forlænget én gang, hvor behandlingstiden var over 30 dage.
L 240	Forslag til lov om fornyelse af overenskomster og aftaler for sygeplejersker.	26-08-21	Sygeplejerskestrejken 2021
L 190	Forslag til lov om ændring af lov om sygedagpenge.	19-05-20	Ret til sygedagpenge for lønmodtagere, der er i øget risiko ved smitte med covid-19
L 133	Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme.	12-03-20	Epidemiloven
L 185	Forslag til lov om ændring af lov om fremme af vedvarende energi.	03-05-16	Ophør af støtteordningen for solcelleanlæg. Begrænser ikke borgernes rettigheder.
L 215	Forslag til lov om forlængelse og fornyelse af kollektive overenskomster og aftaler for visse grupper af ansatte på det offentlige område.	25-04-13	Lærerlockouten 2013
L 218	Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Optagelse i dagtilbud af børn på mindst 2 år og 6 måneder m.v.).	18-06-09	Genfremsættelse. Den oprindelig lov ikke blev stadfæstet inden for den i grundloven fastsatte frist på 30 dage efter vedtagelse i Folketinget.
L 217	Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Tilsynet med undervisningen m.v.).	18-06-09	Genfremsættelse. Den oprindelig lov ikke blev stadfæstet inden for den i grundloven fastsatte frist på 30 dage efter vedtagelse i Folketinget.
L 216	Forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område. (Fritagelse for betalingskravet på videregående uddannelser for børn af visse udenlandske arbejdstagere i Danmark).	18-06-09	Genfremsættelse. Den oprindelig lov ikke blev stadfæstet inden for den i grundloven fastsatte frist på 30 dage efter vedtagelse i Folketinget.

Kilde: Data indsamlet fra ft.dk

Note: Tabellen viser alle love siden 6. oktober 2004, der er vedtaget indenfor én dag fra fremsættelse. Lovforslag, hvor man kan argumentere for, at der er tale om en ren processering af lovforslaget er markeret med grå skrift.

4 Mette Frederiksen II-regeringen (SVM) fortsætter ad samme spor

Tendensen med mange hastebehandlinger under Mette Frederiksen I-regeringen ser ud til at fortsætte under den nye Mette Frederiksen II-regering.

På trods af at der i regeringsgrundlaget står, at "regeringen vil give hastebehandlede lovforslag en solnedgangsklausul på seks måneder", fremsatte og hastebehandlede før jul regeringen 10 lovforslag på kun tre dage, hvoraf kun to havde en solnedgangsklausul på seks måneder, jf. **tabel 3**. Desuden er "L 2 Forslag til midlertidig bevillingslov for finansåret 2023" et krav i Grundloven.

Det ændrer dog ikke ved, at Mette Frederiksen II-regeringen – mindre end én uge efter sin tiltrædelse – havde hastebehandlet flere lovforslag inden for én uge fra fremsættelse, end Fogh I, Fogh II, Fogh III, Løkke I, Thorning I, Thorning II, Løkke II og Løkke III gjorde tilsammen.

Tabel 3

Oversigt over lovforslag fremsat d. 19. december 2022 og vedtaget 22. december 2022

Lovforslag	Seks måneders solnedgangsklausul	Note
L 2 Forslag til midlertidig bevillingslov for finansåret 2023.	Nej	Skal fremsættes, jf. Grundloven
L 3 Forslag til lov om ændring af ejendomsvurderingsloven, lov om kommunal ejendomsskat og ejendomsværdiskatteloven.	Nej	Ejendomsvurderingslovens § 89, stk. 7, 5. pkt., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3, ophæves den 1. juli 2023.
L 4 A Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven.	Nej	
L 4 B Forslag til lov om ændring af investorfradragsloven.	Nej	
L 5 Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. og forskellige andre love.	Nej	12 måneders solnedgangsklausul, jf. "I § 4, stk. 2, ændres »1. januar 2023« til: »1. januar 2024«."
L 6 Forslag til lov om ændring af lov om Nordsøenheden og Nordsøfonden.	Nej	
L 7 Forslag til lov om ændring af lov om fremme af effektiv energianvendelse og drivhusgasreduktion.	Nej	
L 8 Forslag til lov om ændring af lov om gasforsyning, lov om Energinet og lov om elforsyning.	Nej	
L 9 Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed m.v.	Nej	"Loven ophæves den 31. december 2024."
L 10 Forslag til lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.	Ja	"Lovforslaget indeholder en solnedgangsklausul, der indebærer, at loven og ændringerne i anden lovgivning automatisk ophæves den 1. juli 2023, medmindre loven og ændringerne i anden lovgivning forinden forlænges ved lov."
L 11 Forslag til lov om ændring af lov om forsøg med et socialt frikort.	Ja	"Da der er tale om hastebehandling, er det tidligere fremsatte lovforslag justeret, så det gælder 6 måneder i stedet for 2 år. "

Kilde: Data indsamlet fra ft.dk

5 Konklusion

Der har under Regeringen Frederiksen I været et hidtil uset omfang af hastebehandlede lovforslag og meget korte behandlinger (defineret som højst én uge mellem fremsættelse og vedtagelse).

Alene i løbet af de ni måneder af 2022 før valgudskrivelsen blev syv lovforslag behandlet på under én uge. Til sammenligning har ingen tidligere regeringer siden Anders Fogh Rasmussen I behandlet mere end tre lovforslag på under én uge og kun én regering – Lars Løkke Rasmussen I – var i nærheden med tre behandlinger på under en uge i hele regeringstiden (2½ år).

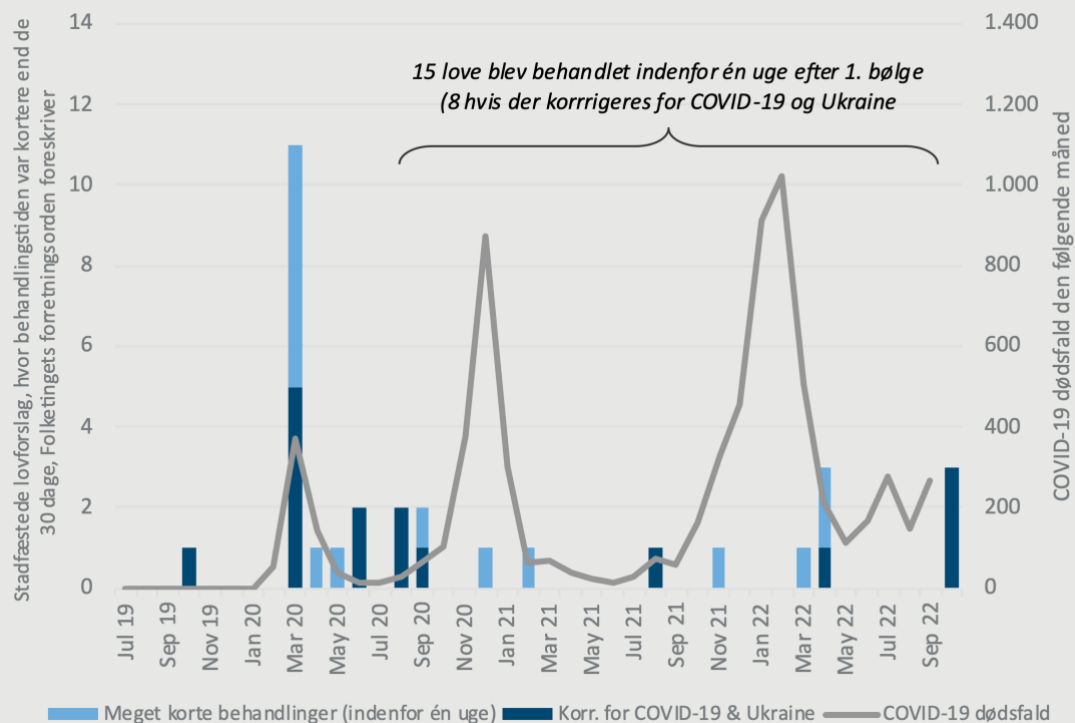
Der har altså – under Regeringen Frederiksen I – været tale om et hidtil uset omfang i brug af meget korte behandlingstider i Folketinget.

Regeringen har et særligt ansvar for at sikre, at man kun i yderste nødstilfælde hastebehandler lovene. Men det er vigtigt at påpege, at oppositionen kan blokere for hastebehandlingerne, hvis den ønsker det. Ansvar for hastebehandlinger bæres derfor ikke udelukkende af Mette Frederiksen-regeringen eller af dennes støttepartier, men af hele folketetinget.

6 Bilag

Figur 7

Antallet af meget korte behandlinger (indenfor én uge) var højest i starten af COVID-19-pandemien, men fortsatte gennem hele folketingsperioden 2019-2022

Kilde: Egne beregninger baseret på data indsamlet fra ft.dk og COVID-19-dødsfald fra SSI's datafiler

7 Referencer

- Advokatrådet. 2020. "Bemærkninger Til Forslag Til Lov Om Ændring Af Straffeloven (Skærpet Straf for Lovovertrædelser Med Baggrund i Eller Sammenhæng Med Covid-19)." <https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/L157/bilag/11/2173300.pdf>.
- DR. 2021. "Corona-dobbeltstraf mod 30-årig kvinde vækker rystelser på Christiansborg." *DR*, March 12, 2021. <https://www.dr.dk/nyheder/politik/corona-dobbeltstraf-mod-30-aarig-kvinde-vækker-rystelser-paa-christiansborg>.
- Ekspertgruppen Grønnegård. 2021. "Håndteringen af covid-19 i foråret 2020 — Rapport afgivet af den af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen nedsatte udredningsgruppe vedr. håndteringen af covid-19." <https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/publikationer/haandtering-af-covid19-foraar-2020.ashx>.
- Herby, Jonas. 2022. "Mette Frederiksen-regeringen har mere end fordoblet brugen af meget korte høringsfrister. COVID-19 og krigen i Ukraine er ikke forklaringen." <https://cepos.dk/artikler/s-regeringen-har-mere-end-fordoblet-brugen-af-meget-korte-hoeringsfrister/>.
- Herby, Jonas, Lars Jonung, and Steve H Hanke. 2022. "A Literature Review and Meta-Analysis of the Effects of Lockdowns on COVID-19 Mortality – II." *Studies in Applied Economics*, Studies in Applied Economics, SAE (210):115.
- Justitsministeriet. 2020. *L 157 Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og udlændingeloven*. <https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/l157/tidsplan.htm>.